

حقوق مدنی

(مؤلفه مدنی قاضی در حقوق ایران)

تألیف:

ناصر نوروزی

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

و قاضی دادگاه تجدیدنظر

استان مازندران

دکتر حمید ابهری

دانشیار دانشکده حقوق و علوم

سیاسی دانشگاه مازندران

و وکیل دادگستری

انتشارات

سرشناسه : ابهری، حمید، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور : حقوق مدنی (مسئولیت مدنی قاضی در حقوق ایران)
تألیف: حمید ابهری، ناصر نوروزی
مشخصات نشر : تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری : ۱۸۴ ص.
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۸۰۹-۲
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : مسئولیت (حقوق) - - ایران
موضوع : مسئولیت (فقه)
موضوع : قاضیان - - ایران
موضوع : حقوق مدنی - - ایران
شناسه افزوده : نوروزی، ناصر، ۱۳۳۵-
رده‌بندی کنگره : ۳۴۶/۵۵۰۳ ح ۷ ۱۳۹۰ : KMHA۳۹/الف
رده‌بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۳
شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۳۹۲۷۵

عنوان کتاب: حقوق مدنی (مسئولیت مدنی قاضی در حقوق ایران)
مؤلفان: دکتر حمید ابهری، ناصر نوروزی
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۰
قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۸۰۹-۲

email://Info@junglepub.org
http:// www.junglepub.org

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹، ۶۶۴۸۲۸۳۰
۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷، ۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

۱.....	فصل اول: کلیات (تعاریف و مفاهیم)
۳.....	مبحث اول: مفهوم مسئولیت مدنی
۳.....	گفتار اول: مفهوم لغوی و حقوقی مسئولیت
۳.....	گفتار دوم: تعریف مسئولیت مدنی
۴.....	مبحث دوم: اقسام مسئولیت مدنی
۴.....	گفتار اول: مسئولیت مدنی قراردادی
۵.....	گفتار دوم: مسئولیت مدنی غیرقراردادی
۷.....	مبحث سوم: شرایط تحقق مسئولیت مدنی
۷.....	گفتار اول: ارتکاب فعل زیان بار
۱۱.....	گفتار دوم: ورود ضرر
۱۱.....	بند اول: مفهوم ضرر و اقسام آن
۱۱.....	الف: مفهوم ضرر
۱۳.....	ب: اقسام ضرر
۱۵.....	بند دوم: شرایط ضرر قابل جبران
۱۵.....	الف: قطعی بودن ضرر
۱۶.....	ب: مستقیم بودن ضرر
۱۸.....	ج: قابل پیش بینی بودن ضرر
۲۱.....	د: ضرر باید جبران نشده باشد
۲۴.....	گفتار سوم: رابطه علیت بین فعل زیان بار و ضرر وارده
۳۳.....	گفتار چهارم: تقصیر
۳۶.....	مبحث چهارم: مبنای مسئولیت مدنی
۳۷.....	گفتار اول: نظریه تقصیر
۴۱.....	گفتار دوم: نظریه خطر یا ریسک (مسئولیت بدون تقصیر)
۴۴.....	گفتار سوم: نظریه تضمین حق
۵۱.....	فصل دوم: مسئولیت مدنی قاضی در حقوق موضوعه ایران
۵۳.....	مبحث اول: مفهوم مسئولیت مدنی قاضی و مبنای آن
۵۳.....	گفتار اول: مفهوم مسئولیت مدنی قاضی
۵۵.....	گفتار دوم: مبنای مسئولیت مدنی قاضی (نظریه تقصیر)
۵۸.....	مبحث دوم: منابع قانونی مسئولیت مدنی قاضی

۵۹	گفتار اول: قانون اساسی
۶۱	گفتار دوم: قانون مجازات اسلامی
۶۵	گفتار سوم: قانون مسئولیت مدنی
۶۶	گفتار چهارم: قانون دادگاه انتظامی قضات
۶۸	گفتار پنجم: رویه قضایی و دکترین حقوقی
۷۸	مبحث سوم: شرایط تحقق مسئولیت مدنی قاضی
۷۹	گفتار اول: فاعل فعل زیان بار (قاضی)
۸۰	الف: قاضی به معنای دادرس
۸۲	ب: قاضی به معنای یرندگان امور قضایی
۸۶	گفتار دوم: تقصیر یا اشتباه قاضی
۱۰۰	گفتار سوم: ورود ضرر (مادی یا معنوی)
۱۰۱	گفتار چهارم: رابطه علیت بین فعل زیان بار و ضرر
۱۰۳	مبحث چهارم: آئین دادرسی طرح دعوی علیه قاضی و شیوه های جبران خسارت
۱۰۵	گفتار اول: آئین دادرسی مربوط به طرح دعوی علیه قاضی
۱۰۷	بند اول: اعلام شکایت ذینفع علیه قاضی و وظیفه دادرس
۱۰۹	بند دوم: وظیفه دادگاه انتظامی قضات پس از اظهار نظر دادرس
۱۱۲	بند سوم: اقامه دعوی به طرفیت قاضی (فاعل فعل زیان بار)
۱۱۳	گفتار دوم: شیوه های جبران خسارت
۱۱۴	بند اول: جبران خسارت وارده از طریق اعاده وضع به حالت سابق
۱۱۶	بند دوم: جبران ضرر از طریق دادن معادل
۱۲۱	فصل سوم: مسئولیت مدنی قاضی در فقه امامیه
۱۲۳	مبحث اول: مفهوم مسئولیت مدنی قاضی در فقه امامیه
۱۲۷	مبحث دوم: مبانی مسئولیت مدنی قاضی در فقه امامیه
۱۲۸	گفتار اول: استناد عرفی عمل زیان بار به قاضی
۱۳۱	گفتار دوم: قاعده لاضرر
۱۳۲	بند اول: مستند قاعده لاضرر
۱۳۵	بند دوم: مفهوم قاعده لاضرر
۱۳۶	بند سوم: قلمرو قاعده لاضرر
۱۳۶	بند چهارم: قاعده لاضرر در اخبار و فتاوی معتبر
۱۳۹	گفتار سوم: قاعده اتلاف و تسبیب
۱۳۹	بند اول: معنای قاعده اتلاف و تسبیب
۱۴۱	بند دوم: مستند اتلاف و تسبیب

۱۴۱	الف: مستندات قاعده اتلاف.....
۱۴۳	ب: مستندات قاعده تسبیب.....
۱۴۴	بند سوم: اجتماع سبب و مباشر.....
۱۴۶	مبحث سوم: شرایط مسئولیت مدنی قاضی در فقه امامیه.....
۱۴۷	گفتار اول: فعل زیان بار قاضی.....
۱۴۹	گفتار دوم: ورود ضرر.....
۱۵۰	گفتار سوم: رابطه علیت بین فعل زیان بار قاضی و ضرر وارده.....
۱۵۱	گفتار چهارم: اتخاذ تصمیم قضایی.....
۱۵۳	مبحث چهارم: شیوه جبران خسارت ناشی از عمل زیان بار قاضی.....
۱۶۱	نتیجه.....
۱۶۷	پیشنهادهات.....
۱۶۹	منابع و مأخذ.....

مقدمه

همت بدرقه راه کنای طایره قدس

که دراز است ره مقصد و من نویسم

حقوق مسئولیت مدنی، یکی از شاخه‌های حقوق مدنی است و حقوق مدنی نیز یکی از رشته‌های حقوق خصوصی می‌باشد. در این شاخه از حقوق، صحبت از آن است که اگر شخصی، عمداً یا بر اثر بی‌احتیاطی به دیگری زیان مادی یا معنوی وارد کند، مسئول جبران زیان وارده است (ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی).

در زندگی پر مخاطره امروزی، نقش و اهمیت قواعد مسئولیت مدنی بیش از پیش نمایان شده است. بی‌گمان در حقوق داخلی ایران، کتاب حقوق مدنی، الزام‌های خارج از قرارداد، ضمان قهری نوشته دکتر ناصر کاتوزیان، یکی از مهمترین منابع مسئولیت مدنی محسوب می‌شود که به بیان اصول و مبانی این مسئولیت پرداخته است. با وجود این، گسترش و تعدد مشاغل و فعالیت‌هایی که اشخاص به آن مبادرت می‌نمایند و تنوع خطراتی که این مشاغل و فعالیت‌ها برای دیگران ایجاد می‌کند، ایجاب می‌نماید که قواعد و احکام مسئولیت مدنی در هر یک از این مشاغل و فعالیت‌ها، جداگانه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

مسئولیت مدنی کارفرمایان، پیمانکاران، قضات، وکلای دادگستری و... شاخه‌های مختلف مسئولیت مدنی محسوب می‌شود که بررسی احکام و مقررات مربوط به هر یک از آنها، مجال و مقال مستقلی را می‌طلبد. مقنن نیز به این موضوع توجه نموده و گاهی در کنار مقررات قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹، قوانین خاصی را برای بیان احکام مربوط به مسئولیت مدنی در زمینه‌ای خاص وضع نموده است. بعنوان نمونه می‌توان به تصویب قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسیله نقلیه موتوری زمینی مصوب ۱۳۴۷ در زمینه

مسئولیت دارندگان این نوع وسایل و اجباری نمودن بیمه این وسایل توسط دارندگان آنها، در جهت حمایت از زیان دیده اشاره کرد که با توجه به تحولات ایجاد شده در این زمینه، مقنن در سال ۱۳۸۷ با تصویب قانون اصلاحی بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسیله نقلیه موتورسیکلت، تغییراتی را در این زمینه ایجاد کرد.

آنچه در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته، مسئولیت مدنی قاضی در حقوق موضوعه ایران و فقه امامیه است. در حقوق موضوعه ایران، هم در قانون اساسی و هم در قوانین عادی، مقرراتی در مورد مسئولیت مدنی قاضی وضع شده است. در منابع فقهی نیز به مسئولیت مدنی قاضی توجه گردیده است. شرایط تحقق مسئولیت مدنی قاضی، مبنای این مسئولیت و مراجع ذیصلاح برای احراز و رسیدگی به مسئولیت قاضی، از مهمترین مباحث مطروحه در این کتاب می باشد.

مطالب کتاب در سه فصل بیان می شود. در فصل اول، کلیاتی در مورد مسئولیت مدنی و تعاریف و مفاهیم مربوط به آن تبیین می گردد. در فصل دوم، مسئولیت مدنی قاضی در حقوق موضوعه ایران بررسی می شود. در فصل سوم، مسئولیت مدنی قاضی در فقه امامیه تجزیه و تحلیل می گردد.

امید است حاصل تجربه نظری و عملی نویسندگان این کتاب، مورد استفاده علاقه مندان به مسائل حقوقی قرار گیرد.

ناصر نوروزی

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

و قاضی دادگاه تجدیدنظر

استان مازندران

دکتر حمید ابهری

دانشیار دانشکده حقوق و علوم

سیاسی دانشگاه مازندران

و وکیل دادگستری